

Novi nacionalizem na Vzhodu in Zahodu, Slovenija in Avstrija

Prvi rezultati

Slovenija se je leta 1991 ločila od jugoslovanske federacije, Avstrija se je pravkar (1994) z referendumom odločila, da se vključi v Evropsko unijo. Slovenija je izgubila svoje tradicionalne trge, na katerih je igrala vlogo »prvega jezdeca«, in se gospodarsko odpira predvsem proti Nemčiji, Avstriji in Italiji; v teh državah vstopa v konkurenco z enim od najmodernejših gospodarskih prostorov; zato je v procesu zelo hitre modernizacije. Čeprav se je v Avstriji proces modernizacije v zadnjih letih pospešil, potekata vključevanje in modernizacija počasi in kontinuirano že vse od začetka druge republike.

Slovenija se je desetletja razvijala kot socialistična država. Politični sistem se je 1990 spremenil v pluralistično in heterogeno večstrankarsko demokracijo. V Avstriji že od konca druge svetovne vojne prevladujeta dve veliki stranki in proces heterogenizacije politike poteka le polagoma. V sedanjem času poteka razvoj od prejšnjega dvoinpolpartijskega sistema k petpartijskemu sistemu.

Pri analizi podatkov iz naše raziskave¹ pa moramo upoštevati tudi to, da imata Avstrija in Slovenija na podlagi skupne zgodovine mnogo skupne kulture, saj sta bili obe dolgo časa dela habsburške monarhije. Severna področja Slovenije imajo enaka imena kot južne avstrijske dežele (Štajerska, Koroška). Na Štajerskem in na Koroškem sta slovenski manjšini; v Sloveniji je nemščina drugi najpomembnejši tuji jezik.

V tem poročilu bomo na kratko prikazali razlike in podobnosti, ki jih razkriva primerjava rezultatov avstrijske in slovenske raziskave, pri čemer bomo primerjali različne razsežnosti identitete, narodnega ponosa in vrsto socialno-psiholoških konceptov.

Primerjava med identiteto avstrijskega in slovenskega prebivalstva

Vsaka socialna organizacija, pa naj bo država, cerkev, stranka ali združenje, potrebuje neko najmanjšo mero skupnih vrednot in občutje pripadnosti med člani. To občutje pripadnosti k določeni socialni organizaciji in zaznavanje soglasja in razlik sta pri članih sestavni del samorazumevanja in slike o sebi.

* Dr. Michael Lay, samostojni raziskovalec, IFES, Dunaj, Günther Ogris, diplomirani sociolog, samostojni raziskovalec, IFES, Dunaj.

Dr. Niko Toš, redni profesor, FDV, Ljubljana.

¹ Projekt Novi nacionalizmi na Vzhodu in Zahodu, Slovenija in Avstrija financira zvezno Ministrstvo za znanost in raziskovanje Republike Avstrije. Raziskovalci: dr. Michael Lay (vodja projekta), Günther Ogris, oba IFES, Dunaj in dr. Niko Toš, FDV Ljubljana. Z enotnim standardiziranim vprašalnikom (april 1994) je bilo v Avstriji zajetih 1998 in v Sloveniji 1022 prebivalcev, izbranih s pomočjo stratificiranega vzorca. Slovenski del raziskave je potekal v okviru projekta Slovensko javno mnenje (SJM94/2).

Identiteta človeka je sestavljena iz več plasti. Kadar se ljudje predstavljajo, povedo, – pač glede na vrsto socialne situacije, – kakšen je njihov poklic, v kateri državi so doma, svojo pripadnost družini ali stranki ali pa, na primer, svoj poklicni položaj ipd.

Na nekem mednarodnem srečanju bi se nekdo lahko, na primer, predstavil takole: »Prihajam z Dunaja in težišče mojega raziskovanja je trg delovne sile.« Ta isti človek pa bi se morda na neki zasebni zabavi takole predstavil nekemu nepoznanemu gostu: »Sem bratranec gostiteljice, družboslovec.« V prvem primeru pove, iz katere države je, v drugem pa svojo pripadnost družini, v obeh primerih pa tudi svoj poklic, prvič bolj, drugič manj določno.

V obeh primerih gre za socialni proces, v katerem sta omogočeni hitra uvrstitev, ugotovitev skupnega in razlik ter možnih točk za navezavo stika.

V tem poglavju bomo raziskali in primerjali identiteto v zvezi s članstvom v nacionalnih državah (Avstrija, Slovenija). Pri tem smo vključili različne kazalnike. Raziskovali smo, s katero od regionalnih enot se čutita povezani obe prebivalstvi, na kaj so ljudje ponosni v zvezi s svojo državo, na kaj so manj ponosni, kaj je zanje temelj pripadnosti in katerim drugim narodom se čutijo najbolj podobni ali različni.

Regionalna povezanost

Tako v Avstriji kot tudi v Sloveniji ljudje najbolj občutijo, da so člani države; šele na drugem mestu se identificirajo z manjšimi regionalnimi enotami in šele na tretjem mestu z nadregionalnimi strukturami. Pri tem je v Sloveniji identifikacija s še prav mlado državo nekaj močnejša kot v Avstriji. V Sloveniji in Avstriji občuti devet ljudi od desetih močno ali zelo močno povezavo s svojo državo. Tudi pripadnost občinam Avstrijci in Slovenci izražajo enako pogosto. Regionalna oz. deželna pripadnost pa je med Slovenci znatno manj izražena, kar je posledica visoke stopnje deželne avtonomije v Avstriji, medtem ko se v Sloveniji po osamosvojitvi uveljavljajo centralistične zasnove.

TABELA 1:

Regionalna identiteta

Primerjava med Avstrijo in Slovenijo

Vprašanje: Kako močno čutite, da ste...?

Ocenite s števkami od ena do pet tako kot v šoli (5=zelo močno, 1=čisto nič). (Zelo močno: 5+4 v%.)

	Avstrija	Slovenija
– Prebivalec občine (Gemeinde), kraja (Ort)	71	69
– Prebivalec dežele, regije	83	69
– Avstrijec / Slovenec	90	91
– Nемец / Jugoslovan	28	5
– Evropejec	58	48

Avstrijci so torej močnejše (kot Slovenci) usmerjeni k svojim zveznim deželam. Zvezna dežela je primarna regionalna enota za skoraj dvakrat večje število Avstrijcev, kot je to pri Slovencih. Slovenija je sicer razdeljena na 9 kulturnozgodovini-

skih regij, vendar te niso institucionalizirane na političnodemokratski podlagi, zato zanje ni prave primerjave v avstrijski notranji členitvi.

Povezava z občino oz. sosesko je v obeh državah približno enako močna: sedem anketirancev od desetih se čuti močno ali zelo močno (skupaj odgovora 1 in 2) povezanih s svojo občino. V obeh državah se jih nekaj več kot vsak peti (22 oz. 23%) čuti povezane »predvsem« kot prebivalci svoje občine.

TABELA 2:

Razvrstitev identitet

Primerjava med Avstrijo in Slovenijo

Vprašanje: In kaj čutite, da ste predvsem?

(en odgovor)

	Avstrija	Slovenija
- Prebivalec občine, kraja	22	23
- Prebivalec dežele, regije	24	13
- Avstrijec / Slovenec	46	59
- Nемеc / Jugoslovan	1	1
- Evropejec	7	4

Identifikacija z Evropo je v Avstriji nekoliko močnejša kot v Sloveniji. V Avstriji se šteje predvsem za Evropejca vsak štirinajsti, v Sloveniji pa vsak petindvajseti prebivalec.

Samo en odstotek vseh Avstrijcev čuti, da so predvsem Nemci, pa čeprav približno vsak četrti močno ali zelo močno čuti, da je Nемеc. V Sloveniji obstaja v zvezi s tem močan prelom prejšnje povezave z Jugoslavijo. Le pet odstotkov prebivalcev Slovenije (Neslovencev) se čuti močno ali zelo močno povezanih z nekdanjo Jugoslavijo; prav tako pa le en odstotek anketirancev odgovarja, da so »predvsem Jugoslavlani«. Izločitev iz Jugoslavije je v občutjih prebivalstva Slovenije (skoraj) popolna.

Primerjava narodnega ponosa

Avstrijci so predvsem ponosni na svojo kulturo in na socialno varstvo. Približno polovica jih je ponosna na gospodarske uspehe, na avstrijsko zgodovino, na uspehe Avstrije v športu ter na demokratične institucije.

TABELA 3:

Narodni ponos

Primerjava med Avstrijo in Slovenijo

Vprašanje: Prebral vam bom različne vidike in področja, na katere bi bili kot Slovenci (državljeni Slovenije) lahko ponosni. Za vsako posamezno področje mi s pomočjo dane lestvice povejte, koliko ste vi osebno ponosni nanj. Ocene so kot v šoli: 1 pomeni »prav nič«, 5 pa »zelo sem ponosen«. (Zelo ponosen: 5+4 v%.)

	Avstrija	Slovenija
- Kultura	68	57
- Socialna varnost	66	25
- Zgodovina	54	59

	Avstrija	Slovenija
- Gospodarski uspehi	55	18
- Demokratične institucije	52	17
- Soodločanje	30	21
- Strpnost	23	21
- Uspehi v športu	50	90
- Državlanske pobude	25	-
- Osamosvojitve Slovenije	-	84

Dosti manj ponosa občutijo Avstrijci v zvezi s strpnostjo v družbi, z možnostjo soodločanja ter v zvezi z državljanskimi pobudami.

Slovenci občutijo ponos predvsem v zvezi z uspehi v športu in s samostojnostjo Slovenije. Močnejše občutje ponosa izražajo tudi v zvezi s svojo zgodovino ter kulturo.

Slovenci so občutno manj ponosni od Avstrijcev na svoje gospodarske uspehe, socialno varnost ter demokratične institucije. Na teh točkah se izražajo razlike v občutih prebivalstva Avstrije kot države razvite blaginje ter Slovenije, ki je v gospodarskem in političnem položaju prehoda (tranzicije).

V obeh državah je nizka stopnja ponosa glede možnosti soodločanja in v Sloveniji pa tudi glede strpnosti v slovenski družbi.

Če povzamemo, bi morda lahko rekli, da je Avstrija v zavesti svojih prebivalcev predvsem »socialno varen kulturn narod«, Slovenija pa je v lastnih očeh predvsem »samostojen športni narod«.

Podobnost z drugimi narodi

Narodnostna identiteta, slika o lastnem narodu, v povezavi s pripadnostjo narodu verjetno nastaja v interakciji s sliko, ki si jo človek ustvari o drugih narodih in kulturah. S pomočjo primerjave z drugimi kulturami pripisuje človek lastni skupini določene lastnosti, druge pa morda izključuje kot »tuje lastnosti«.

V zvezi s tem je zanimivo opazovati, ali lahko pri ljudeh iz drugih držav pričakujemo veliko podobnost z lastnim prebivalstvom oziroma pri katerih državah lahko računamo na velike razlike. Na ta način lahko uvrstimo ljudi v širši kulturni prostor.

TABELA 4:

Podobnost z drugimi narodi

Primerjava med Avstrijo in Slovenijo

Vprašanje: Veliko se govori o tem, kako se narodi med seboj razlikujejo ali kako so si podobni. Prebral vam bom imena nekaterih narodov. Prosim vas, da mi pri vsakem narodu poveste, ali je podoben Slovencem (Avstrijcem). Pomagajte si s tole lestvico: 5 pomeni »zelo podoben Slovencem (Avstrijcem)«, 1 pa pomeni »čisto nič podoben«. (Zelo podoben: 5+4 v %)

	Avstrija	Slovenija
- Nemci	64	33
- Čehi	14	22
- Slovaki	10	21
- Slovenci/Avstrijci	12	50

	Avstrija	Slovenija
- Hrvati	8	15
- Srbi	2	2
- Bosanci	3	3
- Madžari	28	8
- Italijani	16	15
- Švicarji	53	31
- Američani	10	16
- Rusi	3	3
- Turki	2	1

V tem razdelku bomo primerjali samorazumevanje avstrijskega in slovenskega prebivalstva.

Avstrijsko prebivalstvo meni, da je najbolj podobno Nemcem in Švicarjem. To ustreza uvrstitvi prebivalstva v skupni jezikovni prostor.

Skoraj tretjina avstrijskega prebivalstva vidi veliko podobnost tudi z Madžari in domneva, da so Avstrijcem bolj podobni kot Italijani.

Le relativno malo Avstrijcev meni, da je njihova lastna kultura podobna kulturi sosednjih slovanskih narodov. Le približno vsak sedmi do vsak deseti Avstrijec vidi veliko ali zelo veliko podobnost pri Čehih, Slovaki in Slovencih.

Slovensko prebivalstvo se najbolj primerja z avstrijskim; približno vsak drugi slovenski anketiranec ugotavlja podobnost med obema. Ena tretjina ugotavlja tudi podobnost z Nemci in Švicarji.

Del Slovencev, ki se primerja s Čehi in Slovaki, je le malo večji od ustreznega dela v Avstriji. Le vsak sedmi Slovenec vidi veliko podobnost s svojimi neposrednimi sosedi Hrvati. Ta delež je približno še enkrat večji kot v Avstriji. Podobnost s Čehi in Slovaki izraža vsak peti Slovenec.

Distanca do Srbov in Bosancev je v Sloveniji in v Avstriji enako velika, čeprav so Slovenci še pred kratkim živeli v skupni državi s tema dvema narodoma. Le dva do štiri odstotke vprašanih vidi podobnost s tema narodoma.² Tudi distanca do Rusov in Turkov je v obeh državah enako velika.

Slovensko prebivalstvo je torej bistveno močnejše usmerjeno h gospodarsko močnejšemu sosedu na severu kot pa k narodom, ki so mu po jeziku sorodni, ali pa k nekdanjim bratskim narodom v nekdanji jugoslovanski federaciji.

Slovensko prebivalstvo ima torej čisto »zahodno« samorazumevanje, ki je zelo podobno kot pri avstrijskem prebivalstvu, do Američanov pa čuti celo večjo sorodnost kot avstrijsko prebivalstvo.

Temeljna ugotovitev je, da je med Avstrijci in Slovenci pri izražaju občutka sorodnosti močno neravnotežje. Medtem ko je za Slovence Avstrija osrednja orientacija in Slovenci vidijo največjo podobnost z Avstrijci, obratno sploh ne velja. Za Avstrijce so Slovenci enostavno eden od sosednjih slovanskih narodov, pri katerem komajda zaznavajo kakšno podobnost.

Predpostavke priseljevanja

Vsaka skupnost ima formalna in neformalna merila za članstvo in možnost, da nekoga sprejme kot člana. Predstave o teh merilih se lahko v različnih državah zelo razlikujejo.

² V slovenskem delu raziskave »podobnost s Srbi« oz. z »Bosanci« izražajo Srbi in Bosanci.

TABELA 5:

Predpostavke priseljevanja

Primerjava med Avstrijo in Slovenijo

Vprašanje: Ali bi po vašem mnenju znanje slovenščine... moralo biti pogoj za pridobitev slovenskega državljanstva ali ne?

(»Da« v %.)

	Avstrija	Slovenija
- Jezik	73	91
- Da si rojen v državi	21	42
- Poznavanje kulture	41	72
- Krščanska vera	20	27
- Da živiš daljši čas v državi	82	86
- Slovenskega/avstrijskega rodu	23	52

Avstrijsko prebivalstvo pripisuje vrednost predvsem okoliščinama: da je nekdo živel daljši čas v Avstriji in da zna govoriti po nemško. Štirje od desetih anketirancev postavljajo kot pogoj za pridobitev državljanstva tudi poznavanje avstrijske kulture. Država rojstva, verska pripadnost ter etnični izvor imajo podrejeno vlogo in jih je imenovala le približno ena petina anketirancev.

Slovensko prebivalstvo je v tem pogledu očitno bolj zahtevno in mnogo bolj restriktivno. Vsekakor moramo upoštevati, da sta v Sloveniji problematika državljanstva in vprašanje, komu ga priznati, bistveno bolj aktualna, ker je bila država ustanovljena šele pred kratkim. Velika večina Slovencev je izbrala kot merilo za pridobitev državljanstva znanje slovenščine, daljše bivanje v Sloveniji in poznavanje slovenske kulture.

V Sloveniji še vedno – kljub zakonski urejenosti področja – poteka politično razgreta razprava o spremembi pogojev za pridobitev državljanstva in o preprečevanju dvojnega državljanstva. Težnja k etničnemu zapiranju je v Sloveniji v primerjavi z Avstrijo močnejše izražena: kar enkrat več je stališč, da je državljanstvo mogoče pridobiti le ob pogoju slovenskega izvora oz. glede na rojstvo v Sloveniji.

Socialno-psihološki kazalniki

Postavili smo vrsto socialno-psiholoških kazalnikov, za katere domnevamo, da so povezani z nacionalizmom in etnocentrizmom. Na tem mestu dajemo prvi pregled razdelitve teh socialno-psiholoških razsežnosti.

Samozavestnost

Vzporedno izpeljana raziskava je pokazala jasne razlike pri posameznih socialno-psiholoških razsežnostih. Avstrijecem gre nekoliko bolje v njihovi državi blaginje kot Slovincem v njihovi državi prehoda (tranzicije).

Avstrijsko prebivalstvo je na splošno srečnejše in zadovoljnejše z življenjem kot slovensko. Tudi splošno (dobro) počutje je v Avstriji nekoliko boljše kot v Sloveniji. Pokazalo se je, da so Avstrijci bistveno zadovoljnejši sami s seboj, medtem ko v Sloveniji veliko ljudi čuti potrebo, da bi se osebno spremenili.

TABELA 6:

Soglašanje z vprašanji v zvezi s samozavedanjem
 Vrahanje: Prebral vam bom nekaj izjav in trditev. S pomočjo dane lestvice mi povejte, koliko soglašate ali ne soglašate z vsako od njih. Ocena 1 pomeni popolno nesoglasje, ocena 7 pa popolno soglasje. (Soglašam: 7+6+5 v %.)

	Avstrija	Slovenija
- Veliko stvari pri sebi bi rad spremenil.	17	45
- Včasih si želim, da bi bil drugačen kot sem.	17	38

Samodoločitev

Avstrijci doživljajo sami sebe bolj »samodoločujoče« kot Slovenci. Pri vseh treh kazalnikih se pri avstrijskem prebivalstvu jasno kaže višja stopnja samodoločitve kot pri slovenskem. Vsiljuje se nam razlaga, da je pri Slovenkah in Slovencih občutje, da so prepuščeni usodi, močnejše zaradi prelomnih sprememb v slovenski družbi.

TABELA 7:

Soglasje z vprašanji samoodločitve
 Primerjava med Avstrijo in Slovenijo
 Vprašanje: Prebral vam bom nekaj izjav in trditev. S pomočjo dane lestvice mi povejte, koliko soglašate ali ne soglašate z vsako od njih. Ocena 1 pomeni popolno nesoglasje, ocena 7 pa popolno soglasje. (Soglašam: 7+6+5 v %.)

	Avstrija	Slovenija
- Moje življenje in moj vsakdan v mnogočem določajo drugi ljudje.	26	33
- Zame ni dobro, če načrtujem daleč vnaprej, saj pogosto poseže vmes usoda.	39	48
- Običajno znam svoje interese tako dobro zagovarjati, da pri tem dosežem tisto, kar želim.	64	49

Anomija

Jasno sta se pokazali tudi bistveno večja neorientiranost in zbežanost slovenskega prebivalstva. Delež tistih, ki vidijo vse v neredu in svojega okolja nič več ne razumejo, je v Sloveniji dvakrat višji kot v Avstriji. Nič čudno, saj se običajne strukture v Sloveniji zelo hitro spreminjajo. Pomembne spremembe v položaju ljudi in družin nastajajo predvsem zaradi spremenjene narave lastnine, zmanjšane socialne varnosti, povečane brezposelnosti ipd.

TABELA 8:

Soglašanje z vprašanji o anomiji

Primerjava med Avstrijo in Slovenijo

Vprašanje: Prebral vam bom nekaj izjav in trditev. S pomočjo dane lestvice mi povejte, koliko soglašate ali ne soglašate z vsako od njih. Ocena 1 pomeni popolno nesoglasje, ocena 7 pa popolno soglasje. (Soglašam: 7+6+5 v %.)

	Avstrija	Slovenija
- Danes je vse tako neurejeno, da ne vem več, kje pravzaprav sem.	17	36
- Stvari so dandanes postale tako težke, da nič več ne vem, kaj se dogaja.	17	37
- Danes se vse tako hitro spreminja, da pogosto ne vem, na kaj bi se oprl.	23	40

Avtoritarizem

V Avstriji je raven avtoritarizma višja kot v Sloveniji. Slovensko prebivalstvo kaže nekoliko višjo mero avtoritarizma le v zvezi z vzgojo otrok. Pri vprašanih, ki se nanašajo na družbo in politiko, je obseg avtoritarizma v Avstriji višji kot v Sloveniji.

TABELA 9:

Soglasje z vprašanji o avtoritarizmu

Primerjava med Avstrijo in Slovenijo

Vprašanje: Prebral vam bom nekaj izjav in trditev. S pomočjo dane lestvice mi povejte, koliko soglašate ali ne soglašate z vsako od njih. Ocena 1 pomeni popolno nesoglasje, ocena 7 pa popolno soglasje. (Soglašam: 7+6+5 v %.)

	Avstrija	Slovenija
- Ena najpomembnejših človekovih lastnosti je disciplinirano podrejanje avtoriteti.	39	27
- Morali bi biti hvaležni, da imamo take vodilne može, ki nam lahko natančno povedo, kaj naj počnemo.	22	15
- Na splošno bo otroku v kasnejšem življenju le koristilo, če bo prisiljen prilagoditi se mišljenju svojih staršev.	22	31
- Skupnost, ki dopušča prevelike razlike v stališčih svojih članov, ne more trajno obstajati.	35	35

Težave pri modernizaciji poklicnega življenja

Pričakovane težave v poklicnem življenju, ki so povezane z modernizacijo, so v Avstriji in v Sloveniji na zelo podobni ravni. Avstrijci pričakujejo nekoliko manjše težave pri uvajanju novih tehnologij; glede modernejših, bolj kooperativnih in za učenje intenzivnejših oblik dela pa se bolj kot Slovenci boje, da bodo z njimi imeli težave.

V tem poglavju bomo prikazali odnos med različnimi socialno-psihološkimi razsežnostmi in zadovoljstvom z življenjem.

Prve analize, ki smo jih opravili, pokažejo (kljub številnim razlikam med Avstrijo in Slovenijo v gospodarskem in političnem razvoju) presenetljivo podobne korelacije, npr. če izračunamo povezave med zadovoljstvom z življenjem in različnimi socialno-psihološkimi razsežnostmi.

Ta sestavek vključuje le bivariatne odnose in je opisen. Nismo še analizirali, kakšne vrste so te povezave in kako nastajajo. Rezultati so po eni strani spodbuda, po drugi strani pa so podlaga za teoretično razpravo o odnosih med razsežnostmi, kot so avtoritarnost, anomija, samodoločitev, samozaupanje, težave pri modernizaciji ter zadovoljstvo z življenjem in življenjska sreča.

Kljub razlikam v aktualnem družbenem položaju so se v obeh državah pokazali zelo podobni odnosi med raziskovanimi socialno-psihološkimi koncepti in kazalniki zadovoljstva z življenjem.

Samodoločitev in zadovoljstvo z življenjem

Korelacijski koeficienti med srečo in zadovoljstvom na eni strani ter tremi kazalniki samodoločitve so za Avstrijo in Slovenijo skoraj enaki.³ To pomeni, da velja pregovor Vsak je svoje sreče kovač za obe kulturi v (precej nizki) meri. Dobro počutje pa kaže nakoliko večje razlike med korelacijami; vendar pa vse kažejo v enako in pričakovano smer.

TABELA 10:

Korelacije med samodoločitvijo (locus of control) ter zadovoljstvom z življenjem.

	sreča		zadovoljstvo		dobro počutje	
	A	S	A	S	A	S
1. Moje življenje in moj vsakdan v mnogočem določajo drugi ljudje.	-0,11	-0,12	-0,14	-0,14	-0,08	-0,14
2. Zame ni dobro, če načrtujem daleč vnaprej, saj pogosto poseže vmes usoda.	-0,11	-0,13	-0,09	-0,12	-0,15	-0,1
3. Običajno znam svoje interese tako dobro zagovarjati, da pri tem dosežem tisto, kar želim.	0,16	0,15	0,2	0,18	0,15	0,21

Korelacijski koeficienti ustrezajo Pearsonovemu r in so bili izračunani s pomočjo SPSS/PC.

³ Odklon je manjši od dveh desetlin.

Anomija in zadovoljstvo z življenjem

Tudi korelacije med anomijo ter zadovoljstvom z življenjem kažejo v obeh državah isto smer in podobne vrednosti pri vseh kazalnikih.

TABELA 11:

Korelacije med anomijo in zadovoljstvom z življenjem

	sreča		zadovoljstvo		dobro počutje	
	A	S	A	S	A	S
1. Danes je vse tako neurejeno, da ne vem več, kje pravzaprav sem.	-0,18	-0,51	-0,18	-0,19	-0,21	-0,15
2. Stvari so dandanes postale tako težke, da nič več ne vem, kaj se dogaja.	-0,17	-0,18	-0,17	-0,19	-0,18	-0,18
3. Danes se vse tako hitro spreminja, da pogosto ne vem, na kaj bi se oprl.	-0,16	-0,22	-0,15	-0,22	-0,23	-0,2

Korelacijski koeficienti ustrezajo Pearsonovemu r in so bili izračunani s pomočjo SPSS/PC.

Samozaupanje in zadovoljstvo z življenjem

Korelacije med samozaupanjem (samozadovoljstvom) in zadovoljstvom z življenjem so povprečno najvišje od vseh korelacij pri tej raziskavi. Kdor ni zadovoljen s seboj, je s precej veliko verjetnostjo tudi manj srečen, manj zadovoljen in se v manjši meri dobro počuti.

TABELA 12:

Korelacije med samozaupanjem in zadovoljstvom z življenjem

	sreča		zadovoljstvo		dobro počutje	
	A	S	A	S	A	S
1. Veliko stvari pri sebi bi rad spremenil.	-0,23	-0,2	-0,26	-0,2	-0,19	-0,13
2. Včasih si želim, da bi bil drugačen, kot sem.	-0,26	-0,25	-0,28	-0,22	-0,2	-0,22

Korelacijski koeficienti ustrezajo Pearsonovemu r in so bili izračunani s pomočjo SPSS/PC.

Avtoritarizem in zadovoljstvo z življenjem

Med avtoritarnimi predstavami in zadovoljstvom z življenjem ne bi smelo biti neposredne povezave. V Avstriji se je pokazala šibka povezava med kazalnikom avtoritarizma in dobrim počutjem. Ta korelacija pa bi lahko imela skupen vzrok. Oba znaka sta v Avstriji v pozitivni korelaciji s starostjo.

TABELA 13:

Korelacije med avtoritarizmom in zadovoljstvom z življenjem

	sreča		zadovoljstvo		dobro počutje	
	A	S	A	S	A	S
1. Ena najpomembnejših človekovih lastnosti je disciplinirano podrejanje avtoriteti.	*	*	*	*	-0,06	*
2. Morali bi biti hvaležni, da imamo take vodilne može, ki nam lahko natančno povedo, kaj naj počnemo.	*	*	*	*	-0,08	*
3. Na splošno bo otroku v kasnejšem življenju le koristilo, če bo prisiljen prilagoditi se mišljenju svojih staršev.	*	*	*	*	-0,06	*
4. Skupnost, ki dopušča prevelike razlike v stališčih svojih članov, ne more trajno obstajati.	*	-0,1	*	*	*	*

Korelacijski koeficienti ustrezajo Pearsonovemu r in so bili izračunani s pomočjo SPSS/PC.

Težave z novimi tehnologijami

Težave, ki nastajajo pri uvajanju sodobnih tehnologij, najbolj vplivajo na dobro počutje, manj pa na občutje sreče in na zadovoljstvo.

Delo z računalniki je v Sloveniji v večji korelaciji z nezadovoljstvom kot v Avstriji; treba pa bi bilo še raziskati, zaradi česa nastaja ta razlika.

TABELA 14:

Korelacije med težavami z novimi tehnologijami ter zadovoljstvom z življenjem

	sreča		zadovoljstvo		dobro počutje	
	A	S	A	S	A	S
1. Delati s sodobnim strojem, ga urediti, nastaviti, voditi.	-0,13	*	-0,08	*	-0,2	-0,16
2. Delati na računalniku.	-0,14	-0,2	-0,08	-0,17	-0,21	-0,19
3. Programirati računalnike in stroje.	-0,1	-0,09	*	*	-0,16	-0,12

Korelacijski koeficienti ustrezajo Pearsonovemu r in so bili izračunani s pomočjo SPSS/PC.

Težave s sodobnimi in učno intenzivnimi oblikami dela

Modernizacija gospodarstva prinaša nove oblike dela; vsako moderniziranje zahteva od človeka večjo porabo časa za učenje. Tudi to bi lahko vplivalo na nezadovoljstvo. Vse korelacije kažejo v isto smer in so približno enake. Kdor je izpostavljen novim metodam dela, se hkrati počuti manj zadovoljnega in manj srečnega.

TABELA 15:

Korelacije med težavami s sodobnimi in učno intenzivnimi oblikami dela ter zadovoljstvom z življenjem

	sreča		zadovoljstvo		dobro počutje	
	A	S	A	S	A	S
1. Druge ljudi spodbujati, motivirati.	-0,16	-0,14	-0,13	-0,16	-0,2	-0,2
2. Nekaj narediti, delati v sodelovanju s skupino.	-0,15	-0,17	-0,12	-0,18	-0,21	-0,18
3. Voditi, usklajevati skupino ali ji dajati navodila.	-0,14	-0,13	-0,13	-0,15	-0,19	-0,14
4. Nečesa se učiti, izobraževati se.	-0,14	-0,18	-0,11	-0,16	-0,23	-0,22
5. Uporabljati tuji jezik.	-0,11	-0,19	-0,08	-0,13	-0,19	-0,18
6. Nekaj načrtovati, izdelati načrt.	-0,12	-0,15	-0,1	-0,16	-0,2	-0,23

Korelacijski koeficienti ustrezajo Pearsonovemu r in so bili izračunani s pomočjo SPSS/PC.

Prevedel: Sergio Švara